

Länsstyrelsen i Stockholms län
c/o Stadsbyggnadsnämnden
Stockholms stad

Överklagande över förslag till detaljplan för kv Ängsbotten i Hjorthagen

Sammanfattning

Planförslaget bör avslås. Det stjälar en bit av nationalstadsparken, förvanskar landskapsrummet, försvagar spridningsvägarna och tillåter bostäder som kommer att utsättas för alltför högt buller och höga luftföroreningar. Området söder om järnvägen och Norra länken bör lämnas utanför denna plan. Miljökonsekvensbeskrivningen är undermålig. Som alternativ till den föreslagna planen bör möjligheten att dra spårväg City via Värtabanan mot Frihamnen/Ladugårdsgärde utredas.

Planen strider i flera avseenden mot lagen om nationalstadsparken:

4 kap. 7 § miljöbalken lyder:

*Området Ulriksdal-Haga-Brunnsviken-Djurgården är en nationalstadspark.
Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.*

Även åtgärder utanför ett riksintresse får inte påtagligt skada detta.

Förändringar till det sämre

Planförslaget har undergått väsentliga förändringar jämfört med samrådsförslaget: hushöjderna har krupit upp ytterligare några meter och istället för en väg som lämnar ytan inkl. jätteeken väster om bebyggelsen fri och i kontakt med Uggleberget föreslås nu två vägar som inramar eken och marken däromkring och gör ytan till ett ingenmansland.

Om detta är följande att säga.

Förvanskar landskapsrummet

De höga husen gör att landskapets struktur och topografi utplånas. Dalgången, som givit upphov till namnet Storängsbotten, fylls med höga hus, som gör namnet obegripligt.

Richard Murray, ordf.
Drottningholmsvägen 1
112 42 Stockholm

richard.murray@comhem.se

+46-(0)768-016897
+46-8-6521479

Detta behandlas sålunda i MKBn: *”Landskapsbilden kommer att påverkas kraftigt med ett genomförande av detaljplanen. Täta och höga bostadskvarter och ny trafikstruktur ger ett intryck av stadsmässighet som historiskt saknas i Ängsbotten och Storängsbotten. Landskapsrummet vid Storängsbotten är dock redan idag påverkat av Stadens bebyggelse på Hjorthagsberget och Gärdet.”*

Uttalandet förtjänar att lyftas fram som ett exempel på hur principiöst miljökonsekvensbeskrivningen är gjord. Uttalandet innebär att bebyggelse kring nationalstadsparken kan tas till intäkt för att förvanska nationalstadsparken. Vad återstår då av lagens skydd?

Kungliga Djurgårdens förvaltning bedriver ett utredningsarbete för ev. bebyggelse i Storängsbotten söder om järnvägen. Utgångspunkten är bevarande och stärkande av det historiska landskapets karaktär. Ett uttalat syfte är att Storängsbotten ska utgöra en viktig entré till parken för den som kommer från Gärdesstaden/Erik Dahlbergsgatan. De mycket höga hus som i det föreliggande planförslaget är placerade i kv Ängsbotten spolierar möjligheten att uppfatta Ugglebacken och Lilljansskogen.

Oacceptabelt buller och luftföroreningar

De högsta husen är närmast Värtabanan och Norra länken, som här båda går i öppet läge. Bullret tilltar högre upp, motorleden är nedsänkt i detta parti och dämpar bullret i de lägsta våningarna. MKBn talar här sitt tydliga språk – lämnar frågeställningen utan ställningstagande efter att ha konstaterat att bullerplank och miljötak över Norra Länken – ingendera ingår i detaljplanen – skulle ge vissa minskningar av bullret – som mest 4 dbA – men svarar inte på frågan om det är tillräckligt. Stadsbyggnadskontoret har föreslagit sänkning av de högsta husen från 15 till 10 våningar för att reducera bullerstörningarna men ändå tvingats lägga fram ett förslag med 15 våningar höga hus.

Stjäl en bit av nationalstadsparken

Planförslagets två vägar som omger gräsplätten med jätteeken dömer den till en osäker framtid (jfr TV-ekens öde). Istället för två vägar – en på var sida om eken och en död gräsplätt emellan – bör planen ändras så att trafiken samlas så som i samrådsförslaget då eken och gräsmarken förs samman med Uggleberget. Detta område skulle då kunna återföras och införlivas med nationalstadsparken (där det ingick i regeringens proposition). En sämre men bättre lösning än den föreslagna är att låta all trafik gå i den nuvarande Fiskartorpsvägens sträckning så att eken och grönytan förs samman med bebyggelsen och grönytan längs järnvägen.

Forsätter misshandeln av spridningsvägen

MKBn konstaterar att planområdet utgör en barriär i den viktiga spridningsvägen från Norra till Södra Djurgården. Den mycket täta och höga bebyggelsen gör då inget för att förbättra situationen, tvärtom. MKBn lanserar tanken att flytta fullvuxna ekar med håligheter till de begränsade grönytor som lämnas obebyggda och att lägga ut död ekved och sätta upp mullholkar. Det hela är behjärtansvärt men ingår inte som villkor för byggandet enligt detaljplanen. Realismen i att flytta fullvuxna ekar måste ifrågasättas.

Även i denna detaljplan hänvisas till åtgärder ägnade att stärka denna spridningsväg i ett annat område. Det område som åsyftas är området omedelbart norr om kv Ängsbotten. Vid behandlingen av detaljplan 2001-07633-54 sades samma sak fast det då gällde ett område söder om den då aktuella detaljplanen – i själva verket samma område som nu åsyftas. Då sades följande:

”Planen medför att bebyggelse anläggs i en viktig spridningszon mellan kärnområden på norra och södra Djurgården. Bebyggelsen riskerar att fungera som en barriär och redan idag är de ekologiska

Richard Murray, ordf.

Drottningholmsvägen 1
112 42 Stockholm

richard.murray@comhem.se

+46-(0)768-016897
+46-8-6521479

sambanden svaga i området....Hur den viktiga spridningszonen påverkas beror, förutom på utformning av aktuell detaljplan, även på hur kommande detaljplan söderut utformas.” (Fördjupning av MKB för detaljplan (2001-07633-54) för del av Norra Djurgårdsstaden, utställningshandling april 2008, s.6) Också då framhölls vikten av detta område som spridningszon. Nu liksom då vill vi framhålla att bedömningen av föreliggande detaljplan varken kan eller bör bygga på opreciserade åtgärder i ett annat område eller på ”kommande detaljplan söderut”. Föreliggande detaljplan ska bedömas på sina egna meriter och sina egna brister. Vår förmodan att den ”kommande detaljplanen söderut” skulle komma att erbjuda en minst lika hög exploatering som dp 2001-07633-54 visade sig senare bli fallet. Hänvisningen till åtgärder för att stärka spridningsvägen i något annat område saknar därför all vikt och betydelse i bedömningen av föreliggande detaljplan.

Planen innebär således påtaglig skada på riksintresset nationalstadsparken och dess naturvärden. Till bilden hör att Stockholms stad genom exploateringsförberedelser redan förorsakat riksintresset stor skada genom att inom planområdet och övriga Gasverksområdet ha avverkat uppskattningsvis 1.000 träd – stora och små – och avlägsnat övrig markvegetation. Förberedande markarbeten har redan raderat ut huvuddelen av de värdekärnor och den naturmiljö som (enl. nyss nämnda karta 2) är viktiga spridningsvägar. De åtgärder som där vidtagits är ytterst marginella och kompenserar på intet sätt borttagandet av en stor mängd grönska på Gasverksområdet och i Storängskroken inför exploateringen av dessa områden.

Misshandeln av denna spridningsväg försätter således. Dess betydelse och vikten av att stärka den framgår övertydligt av stadens egen utredning Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur, Stadsbyggnadskontoret oktober 1997, Länsstyrelsens rapport 2006:13, Översiktsplan för Nationalstadsparken, Stockholmsdelen och Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen.

1. Stockholms stads stadsbyggnadskontors rapport 1997:8 Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur (sid. 25, 35-37). I denna rapport påpekas att det finns områden längs spridningsvägarna som kräver speciell uppmärksamhet. Det gäller bland annat värdekärnor samt svaga länkar, det vill säga områden som är av särskild betydelse för växters och djurs spridningsmöjligheter genom att de utgör en sista länk mellan kärnområdenas och spridningsvägarnas biotoper. Spridningsvägen Gärdet i allmänhet och *Storängskroken* i synnerhet uppfyller båda dessa kriterier. Man menar att åtgärder som leder till ökad uppsplittring bör undvikas och att man istället bör vidta åtgärder som främjar motsatsen. Försvåras spridningsmöjligheterna i *Storängskroken* försvåras de även i de andra områdena eftersom *Storängskroken* utgör en sista länk mellan Norra Djurgårdens kärnområde och Hjorthagsparken respektive Storängsbotten. Föreliggande detaljplan avser del av Storängskroken. Karta s.34 visar Delområden och värdekärnor i spridningsvägen Gärdet samt vilket skydd och vilka utvecklingsåtgärder som .
2. Länsstyrelsens rapport 2006:13 Landskapsekologisk analys av Nationalstadsparken (sid. 33, 37). I denna rapport framhålls att denna spridningszon är mycket sårbar för bebyggelse och att en förtätning kan få allvarliga konsekvenser för möjligheterna att långsiktigt bevara den biologiska mångfalden. För att förstärka förutsättningarna för den biologiska mångfalden i Nationalstadsparken rekommenderar man i rapporten bland annat att åtgärder bör vidtagas så att dessa kärnområden och spridningszoner gynnas. (kartor s.28-31)
3. Översiktsplan för Nationalstadsparken Stockholmsdelen, förslag, antagen av kommunfullmäktige i april 2009. I denna översiktsplan framhålls att de höga naturvärdena i Nationalstadens kärnområden är beroende av fungerande spridningssamband. Spridningszonen över Gärdet-Storängsbotten anges som särskilt viktig (sid. 16-17). Man anser att i första hand bör dagens värden skyddas eftersom förändringar och skador ofta är irreversibla. I andra hand bör man förstärka spridningssambanden genom restaurering och nyanläggning av natur bland annat i strategiska lägen i samband med ändrad markanvändning. Särskilt värdefull natur och vegetation inom den ekologiska midjan mellan

norra och södra Djurgården bör så långt som möjligt bevaras och utvecklas även i Nationalstadsparkens omgivningar. (s. 31, vår kursiv)

4. Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF 2010). Båda planbilderna (kartor planbilder Alternativ Fördelad och Tät) anger Hjorthagen-Gärdet som ett av de fyra strategiska gröna sambanden i regionen som ska bevaras och stärkas. Skälet är att de är svaga och riskerar att ytterligare försvagas genom att bebyggelse tränger på från olika håll.
5. Beträffande skador på naturvärden hänvisar vi också till länsstyrelsens kritik i samrådsyttrande 1.12.2005 över S-Dp 2001-07633-54. Skillnaderna mellan samrådsförslaget och utställningsförslaget Dp 2001-07633-54 är obetydliga, varför länsstyrelsens kritik bör äga oförändrad giltighet.

Stockholm den 18 mars 2014
Richard Murray
ordförande